

6. ábra: Csiby Mihály linómetszete, X3, Op. 79a (1976), 95×70

szatmári békekötést, és az ezt követő majtényi fegyverletélt örökíti meg Csiby Mihály *ex librise*, melyet a grafikus 1976-ban, a Debreceni Csokonai Kör nevére készített (ezen kuruc katona látható, kezeiben földre hajtott zászlóval). (6. sz. ábra)

Ezt követték a száműzetés, a bujdosás évei: Lengyelországban, Franciaországban, majd Törökországban. Rákóczi és társai 1720-tól tartózkodtak Rodostóban. A rodostói ház mását a II. világháború idején, 1940/43 folyamán Kassán is felépítették. Az épület 1991-től ad helyet a Rákócziak idejét bemutató kiállításnak.

Hosszú évtizedeken keresztül Rákóczi fejedelem emlékét mint a lázadó magatartás jelképét erőszakkal háttérbe szorították, ő maga hazaárulónak volt kikiáltva. Az idők azonban fokozatosan megváltoztak, létrejött az osztrák-magyar kiegyezés és II. Rákóczi Ferencről, a kurucokról újból szabad volt beszélni. Magyarországon megkezdték a múlt feltárását, és főleg Thaly Kálmán történésznek köszönhetően 1889-ben Konstantinápolyban újból felfedezték Rákóczi sírját. 1903-ban a szabadságharc kitörésének 200. évfordulóját már megünnepelték. 1904-ben Ferenc József uralkodó beleegyezett a hamvak hazahozatalába, így kerülhetett sor 1906-ban II. Rákóczi Ferenc és társai újratemetésére a kassai székesegyház altemplomában. Fery Antal 1986-os, Szij Rezső számára készített *ex librise* a kassai székesegyházzal, a Rákócziak címerével állít emléket az eseménynek.

A kuruc témájú kisgrafikák, *ex librisek* ismertetésével mindannyiunk számára új, tágabb kontextusba helyeződhetett a Rákóczi-szabadságharc időszaka, sok adalékkal gazdagodhattunk általa. A korszak *ex libriseken*, alkalmi grafikákon való megjelenítése, bemutatása a hagyományápolás, a kultusz részeként az utókor, a mi felelősségünk. Ezt pedig nemcsak az aktuális évfordulók kapcsán érdemes felvetni.

V. Tóth Kornélia

A Kisgrafika Barátok Köre Egyesület
internetes honlapja:
www.kisgrafika.hu

HATVAN ÉV – HATVAN GRAFIKA

König Róbert kiállításai

Az elmúlt esztendőben – születésének hatvanadik évfordulóján – két kiállításon is köszöntötték König Róbert grafikusművészt, a Képzőművészeti Egyetem tanárát. Az elsőt – a Kortárs Művészeti Fesztivál keretében – szülővárosában, Székesfehérváron a Vörösmarty Társaság, a másodikat Budapesten, a Magyarországi Német Írók és Művészek Egyesületének (VUdAK) rendezésében mutatták be. A rendkívül gazdag életműből minkét kiállításon más és más alkotásokat láthattunk, ám a lehetőségekhez képest az életmű egészébe kínáltak bepillantást. Fehérváron az érdeklődők megtekinthették grafikai mappái (*Cornwaltól Edniburghig, Dort drunt an der Donau, Hullámzó vizeken járok, Hyppocreme*), és az általa illusztrált könyvek (Kalász Márton, Bakonyi István, Nyíri Tamás, Warvasovszky Emil, Tóth Éva művei) egy részét is. Először mutatta be a főiskolás korában, 1970-71-ben készült finom rézkarcait (*Székesfehérvári piac, Bandi bácsi* stb.), *Drapéria* című krétarajzait. Azt, hogy fehérvári emlékei mindig jelen vannak és újra értékelődnek művészetében, jelzi az *Ex luto Alba Regia* című fametszete, amely a sárból kiemelkedő egykori várost ábrázolja: a háttérben épülő katedrális előtt, a kép felületének szinte minden négyzetcentiméterét kitöltő sok alakos (király, királyné, püspök, tervrajzát tanulmányozó építőmester, kőfaragó, páncélos vitéz) kompozíció méltó tisztelgés szülővárosa előtt. (Budapesten láthattuk a *Maulbertsh in Stuhlweinsburg* 1-2. című metszeteit.) Nagy hatású sorozatainak (*Az Apokalipszis lovasai, Delphoi, Ulmi hajók, Vadászskantáta, Varázsfuvola* stb.) lapjai mellett számos újabb grafikáját, köztük a középkori skót balladák ihlette rajzait, könnyedebb hangvételű akvarelljeit, ecsetrajzait, vegyes technikával készült műveit is bemutatta. Pesti kiállításán láthattuk két új, nagy méretű, lovakat a legkülönbözőbb testtartásban ábrázoló kompozícióját és egy Madonnát ábrázoló metszetét. (A kiállítást felesége, Lelkes Mária emlékének ajánlotta.) És természetesen mindkét kiállításon láthattunk egy kisebb válogatást kisgrafikaiból is. Fehérváron a húsvéti és karácsonyi üdvözlő lapjait, Pesten *ex libriseit*.

Hosszú időn át foglalkoztatta képalkotó fantáziáját a német parasztháború korában élő festő, Jerg Ratgeb, akit a baden-württembergi tartományban található városka, Pforzheim főterén, 1526-ban felnégyeltek. (A történetírás úgy tudja, hogy a paraszti seregekkel való kapcsolattartás miatt ítélték el.) Leg-

König Róbert linómetszete, X3, 350×500 mm
Josef Michaelis: Ördögűzés

ismertebb alkotása az egykor Herrenberg templomát ékesítő különleges atmoszférájú szárnyas oltár, amely ma a stuttgarti múzeumban látható. A festő sorsát König Róbert már felidézte egy 30 számozott példányban megjelent, 12 eredeti grafikát tartalmazó mappájában. (*Von Stuttgart bis Herrenberg, von Jörg Ratgeb bis Stuttgart*, 2004.) E lapokon is megjelennek a König Róberttől elválaszthatatlan lovas motívumok, hiszen Ratgeb kivégzésének az eszközei is lovak voltak. Bekötött szemű lovak tépik négyfelé a festőt, azt is jelezve, hogy ők is áldozatok, a hatalom öntudatlan eszközei. Budapesti kiállításán, nagyobb méretű fametszetein is felidézte a festő életének mozzanatait. A VUDAK elnökének, Schuth János úrnak a megnyitó beszéde előtt hangzott el – német és magyar nyelven, Mécs Károly és Papp János színművészek előadásában – *Johan Michaelis* e metszetek ihlette költeménye, amit örömmel adunk közre.

Ha elkésve is, őszinte szívvel gratulálunk egyesületünk elnökének kiállításaihoz (összel a pécsi Lenau-házban is bemutatták műveit), és a grafika, a kisgrafika barátai, egyesületünk tagjai nevében további eredményes munkát, alkotókedvet kívánunk neki, mindnyájunk örömére.

Arató Antal

Johan Michaelis verse
Jerg Ratgeb festő emlékére (1480 körül – 1526):

*A gonosz
nem csak
bitófa ágán lóg
Közöttünk házal
nap mint nap
Követei
hegyes szarvú szörnyecskek
minden ajtón bezörögnek
Néha békésen
püspökök áldást osztó keze
mögé rejtőznek
máskor megsebzett vadkan dühébe
Az Ember
ingtag
Ha lelke megtörik
és testét felnégyelik
tort ülnek
a pokol démonai
Kétkedőket
kereszték árnyékában is
az ördög kísért*

König Róbert linómetszete, X3 (2003), 350×500 mm

HÍREK

SZÁSZ MARA KÖSZÖNTÉSE

Ki hinné? Idei első számunkban ő készített interjút a 80 esztendőös titkárunkkal, Palásthy Lajossal, s íme, most őt köszönhetjük szintén nyolcvanadik születésnapján.

Nyugdíjba vonulásáig ének- és zenetanár volt (de magyar irodalmat is tanított). A Hernád utcai iskolában az általa szervezett kórusral a Zeneakadémián is fellépett. (Ha olykor baráti összejöveleinken dalra fakadtunk, gyakran elnémultunk, hogy csak az ő gyönyörű szoprán hangját élvezhessük.) 1970 óta tagja egyesületünknek, a részére készült nagy számú ex libris, alkalmi lap összefügg hivatásával: legtöbbször zenei, irodalmi motívumok jelennek meg azokon. Szinte minden kortárs művésztől rendelt lapokat, közülük csak az eltávozottakat, többek között Fery Antalt, Stettner Bélát, Perei Zoltánt

Moskál Tibor fametszete, X2/3 (1979), 80×75

említjük meg. Mosolygós, jó kedélyű személyiségéből is sugárzik, hogy nála a gyűjtés nem a mit adok-kapok viszonyt jelenti. Nem mérlegeli, hogy magas színvonalú lapjaiért mit kap viszonzásul, számára a csere a partnernek való örömszerzést jelenti. Nagyvonalúan segíti a kezdő gyűjtőket, nem véletlen, hogy egyesületünkben ezért is olyan közkedvelt. (Férje, Szász Sándor is körülökből tett szert újabb barátokra, s mint az ÁTI Közraktározási Vállalat vezérigazgatója, több éven át támogatta lapunk megjelenését.) Azt, hogy milyen szeretettel foglalkozik a kisgrafikával, jelzi a – többnyire *Megkérdeztük: mi a véleménye a kisgrafikáról?* címmel közreadott – Baranyi Ferencsel, Kass Jánossal, Raszler Károllyal, Reich Károllyal és másokkal készített, ma már forrásértékű interjú sorozata.

Ha az utóbbi időben betegsége miatt nem is tud részt venni rendezvényeinken, lélekben mindig közöttünk van, s mi is vele vagyunk. Egyesületünk, barátai nevében kívánunk neki jó és jobb egészséget.

Arató Antal

